

ÇİN EKONOMİK VE SOSYAL KONSEYİ

1. Giriş

“Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi” (*China Economic and Social Council*) 2 Haziran 2001 tarihinde, “Çin Ekonomik ve Sosyal Araştırma Konseyi” ismiyle, bir sivil toplum kuruluşu olarak kurulmuştur. Aynı yıl toplanan ve Çin Halk Cumhuriyeti hükümetine bağlı tek danışma organı olan “Çin Halkı Siyasi Danışma Konferansı” (*Chinese People’s Political Consultative Conference-CPPCC*) kapsamında oluşturulan bu Konsey, ekonomi ve sosyal araştırma merkezlerini ve aynı zamanda diğer alakalı örgüt ve uzmanları bir araya getirmektedir. “Uluslararası Ekonomik ve Sosyal Konseyler ve Benzer Kurumlar Birliği”nin (*International Association of Economic and Social Councils and Similar Institutions-[AICESIS]*) kurucu üyesi olan Konsey’in temel hedefi, hükümete ekonomik ve sosyal kalkınma konularına ilişkin politika-yapımında yol göstermektir.² İş dünyasının hükümetle iş birliği içine girmesi ve ekonomi politikalarının yapım sürecine dahil olmasına olanak sağlayan Konsey’in bileşenleri, Ekonomik ve Sosyal Konseyler Dizisi’nde³ incelenen diğer yapılardan farklı olarak, Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi’ni, devletin kaynaklarından yararlanmak amacıyla da kullanmaktadır.

2. Çin Halkı Siyasi Danışma Konferansı ve Ekonomik ve Sosyal Konseyi

İlkinin 1946 yılında gerçekleştirildiği Çin Halkı Siyasi Danışma Konferansı, 1970’lerde hızlanan ekonomik reformlarla birlikte, sivil toplum ve iş dünyasının iktidara belirli ölçüde katılım gösterebilmesi amacıyla kalıcı bir hükümet organı haline getirilip güçlendirilmiş ve bu oluşuma bağlı birçok organizasyon ve konseyin kurulması sağlanmıştır.⁴ Bu kuruluşlardan biri olan Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi, özel

¹ <https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1453/Ekin+Keles>

² *People’s Daily*, “Pekin’de Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi Açıldı”, 2001.

³ Bkz. Keleş, *Ekonomik ve Sosyal Konseyler Dizisi*, <https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1453/Ekin+Keles>

⁴ Bkz. Chen, *From Economic Elites to Political Elites: Private Entrepreneurs in the People’s Political Consultative Conference*, s. 614.

Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar, sonuçlar, öneriler ve görüşler tamamen yazarına aittir. TEPAV’ın resmi görüşü değildir. © TEPAV, aksi belirtilmedikçe her hakkı saklıdır.

girişimin desteklenmesi ve geliştirilmesi ve aynı zamanda, Çin hükümetinin diğer ülkelerle sosyal, ekonomik ve kültürel bağlamda iş birliğini kolaylaştırması hedefiyle kurulmuştur. Bu kapsamda, Çin Halkı Siyasi Danışma Konferansı'na bağlı şekilde faaliyet gösteren Konsey, özellikle Avrupa Birliği ve Uluslararası Ekonomik ve Sosyal Konseyler ve Benzer Kurumlar Birliği gibi uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmalar yürütmektedir.

Bu doğrultuda, Konferans ve Konsey'in tanımı ve işlevleri, hükümet tarafından şu şekilde ifade edilmektedir:

“Konferans; siyasi danışma, demokratik denetim, politika-yapım sürecine katılım ve devlet işlerinin idaresini sağlamak üzere kurulmuş; aynı zamanda, her etnik köken ve sektörden gelen temsilcilerin de dahil olduğu önemli bir kurumdur.”⁵

Bu tanımdan hareketle, Konferans ve Konsey'in kapsayıcılığı, hükümetin serbest girişimi teşvik etmesi ve sivil toplumun politika-yapım süreçlerine katılımının sağlanması, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kapalı ekonomik ve sosyal sisteminin liberalleşeceğine dair umutları arttırsa da klientalizmin⁶ bu sistemde de güçlendiğine dair eleştiriler mevcuttur.⁷ Öyle ki üyeler; başarı ve sosyal statüleri ve yerel hasılat ve refaha katkıları göz önünde bulundurularak seçilmektedir. Bu kapsamda, Konferans ve Konsey'in iş insanları arasından seçilen üyeleri, söz konusu kurumları devlete yanaşarak sahip oldukları nüfuzu arttırmak ve yukarıda bahsedilen patron-yanaşma ilişkisini sürdürmek amacıyla kullanmaktadır. Bu doğrultuda, iş insanlarının; itibar, başarı ve ün elde edebilmek ve özellikle siyasi koruma ve iş fırsatlarından yararlanabilmek için Konferans'a katılıma konusunda son derece istekli oldukları ifade edilmelidir.⁸

Hükümet bu şekilde, sivil toplum kuruluşları aracılığıyla piyasanın demokratikleşmesinin önüne geçmiş ve Siyasi Danışma Konferansı ve Ekonomik ve Sosyal Konseyi'ni sistemle pekiştirerek kendi “destekçisi” haline getirmiştir. Konferans'ın Komünist Parti ve hükümete yakınlığı, Komünist Parti Komitesi'nin Konferans'a ilişkin oluşturduğu raporda da ifade edilmektedir:

“Konferans üyeleri; iyi bir siyasi duruşa ve ahlaka sahip olmalı, Komünist Parti ile sıkça etkileşimde bulunmalı ve Parti'yle birlikte sosyalist vatani sevmelidir...”⁹

3. Çin Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Konseyi'nin Görevleri, İşleyişi ve Yapısı

3.1. Konsey'in Görevleri

Ulusal bir düşünce kuruluşu, kurumlar arası iletişim ağı ve danışma platformu olarak faaliyet gösteren Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi'nin temel amacı, ekonomik ve sosyal problemlere ilişkin kapsamlı araştırmalar yürütmektir. Konsey aynı zamanda, belirli konularda hükümeti temsil ederek diğer ülkelerle iki taraflı ilişkileri yürütmekte ve bu ülkelerle stratejik ortaklık ve iş birliklerinin güçlendirilmesini sağlamaktadır. Özellikle Uluslararası Ekonomik ve Sosyal Konseyler ve Benzer Kurumlar Birliği aracılığıyla, diğer Konsey ve kurumlarla ortak çalışmalar

⁵ *Ibid*, s.616.

⁶ Burada klientalizm, devlet ya da çeşitli etki gruplarının, kaynaklar ve diğer birey ya da kuruluşların sahip olmadığı fırsatların dağıtımına aracılık ederek, söz konusu iktidara bağımlı kişi ve çevrelerin oluşmasının sağlandığı bir sistemi ifade etmektedir. Dahası için bkz. Roniger (2004), *Political Clientelism, Democracy and the Market Economy*.

⁷ *Ibid*.

⁸ *Ibid*.

⁹ Xiaojun, *Regime Inclusion and the Resilience of the Authoritarianism*, 2011, s. 60.

gerçekleştirmektedir. Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi, devleti; ekonomik reform, dışa açılma ve ekonomik ve sosyal kalkınma politikaları oluşturma kapsamında desteklemektedir. Konsey'in temel çalışma alanları:¹⁰

- Tarım politikaları,
- Sosyal sorumluluk projeleri,
- Eğitime ilişkin düzenlemeler,
- Çevre politikaları,
- Avrupa çalışmaları,
- Mali ve ekonomi politikaları,
- Yönetişim çalışmaları,
- Altyapı, ulaşım ve enerji politikaları,
- Uluslararası ilişkiler,
- Üretim ve rekabete ilişkin araştırmalar,
- Bilim, teknoloji ve inovasyon stratejileri ve sanayi politikaları,
- Sosyal ilişkilere ilişkin araştırmalar ve
- Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (*Sustainable Development Goal's*) çalışmalarından oluşmaktadır.

3.2. Konsey'in Üyeleri

İş dünyası ve çeşitli sektör temsilcilerinden oluşan Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi'nin toplamda 217 üyesi bulunmakta ve bu üyeler; Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi Başkanı, 13 başkan yardımcısı, 39 direktör, Çin Komünist Partisi Sekretaryası Temsilcisi, Çin Halkı Siyasi Danışma Konferansı Ulusal Komitesi'nin Başkan Yardımcısı'yla birlikte iş insanları, akademisyen ve uzmanlardan oluşmaktadır. Bu kapsamda, her yeni konferans döneminde değişen Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi üyeleri genel kurul toplantısında seçilmekte ve beş yıl süren Konsey dönemi boyunca görev yapmaktadır.¹¹

3.3. Konsey'in Yapısı ve İşleyişi

Kararların yıllık genel kurul toplantılarında alındığı Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi, aynı zamanda belirli konularda uzmanlaşmış birimlerden oluşmaktadır. Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Konseyi Yönetim Kurulu'na bağlı çalışan söz konusu çeşitli çalışma grupları ve komiteler; Konsey'in her alanda kapsamlı şekilde faaliyet gösterebilmesi için projeler yürütmekte ve seminer ve toplantılar düzenlemektedir. Bu doğrultuda, söz konusu komite ve çalışma grupları aşağıdaki gibidir:¹²

- Uluslararası İlişkiler Komitesi
- Çevre İşleri Komitesi
- Sosyal İşler Komitesi
- Ekonomik İşler Komitesi
- Kültür Alışverişi Çalışma Grubu
- Çin-Afrika Ekonomik ve Teknolojik İş Birliği Çalışma Grubu
- Çin-AB Yuvarlak Masa Çalışma Grubu

¹⁰ Bkz. *International Association of Economic and Social Councils and Similar Institutions*, China Economic and Social Council. <https://aicesis.org/en/oit-database?view=companies&companyId=47>

¹¹ Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi Resmî Sitesi, *Hakkımızda*. <http://www.china-esc.org.cn/cesc/about.shtml>

¹² *İbid*, *Organizasyon Şeması*. <http://www.china-esc.org.cn/cesc/organization.shtml>

- Uluslararası Ekonomik ve Sosyal Konseyler ve Benzer Kurumlar Birliği Çalışma Grubu
- Çin Ekonomi ve Sosyal Forumu Çalışma Grubu.

3.3.1. Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi Sekretaryası

Çin Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Konseyi Yönetim Kurulu'na bağlı çalışan Sekretarya, özellikle yönetim, araştırma ve uluslararası ilişkiler konularını merkeze alan beş farklı departmandan oluşmaktadır. Buna göre söz konusu departmanlar:¹³

- İdare Departmanı
- Araştırma Departmanı
- Bilgi ve İş Birliği Departmanı
- Dış İlişkiler Departmanı ve
- Çin Ekonomik ve Sosyal Forum Dergisi Departmanı şeklindedir.

3.4. Konsey'in Çok Taraflı İlişkilerdeki Rolü ve Uluslararası İş Birlikleri

2001 yılında kurulmasıyla birlikte, Çin'in dış ilişkilerinde aktif rol alan Ekonomik ve Sosyal Konseyi, 2006 yılında Helsinki'de gerçekleştirilen 9. AB-Çin Zirvesi'ne sosyo-kültürel, stratejik ve ekonomik ilişkileri derinleştirmek amacıyla katılım sağlamıştır. Bu kapsamda, Zirve sonrası yayımlanan ortak bildiriye, ikili ilişkiler ve sivil toplumun önemi şu şekilde ifade edilmiştir:

“Liderler, Çin ve Avrupa Birliği içinde gerçekleştirilen reform sürecinin sürdürülebilirliğini, sağlıklı ve gelişen bir sivil toplumun varlığına bağlamaktadır. Taraflar bu bağlamda, “Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi” (*European Economic and Social Committee*) ve Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi arasındaki bilgi alışverişi ve iş birliğinin, ikili ilişkilerin önemli bir parçası olduğunu belirtmektedir. AB ve Konsey temsilcileri, var olan ilişkileri ve AB-Çin stratejik ortaklığını güçlendirmek amacıyla, düzenli yuvarlak masa toplantılarının gerçekleştirilmesi gerektiğini ifade etmektedir.”¹⁴

Bu kapsamda, söz konusu toplantılarla sivil toplumun görünürlüğü ve politika-yapım süreçlerine katılımının desteklenmesi hedeflenmiş ve devletlerarası ilişkilerin düzenlenmesi için yeni iş birliği alanları oluşturulmuştur. Bu toplantı ve zirveler boyunca Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi temsilcileri; özellikle çevre, sürdürülebilir kalkınma, geri dönüşüm ve su idaresi konularında çalışılmasını teşvik ederken AB temsilcileri, ekonomik ve sosyal haklar, ticaret, yatırım ve çocuk hakları üzerine yoğunlaşmıştır.¹⁵

Konsey aynı zamanda, “Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi” (ECOSOC) ile birlikte Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri konulu bir yaz okulu düzenlemiş ve binlerce öğrencinin çevre, sürdürülebilir kalkınma ve Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi üzerine eğitim almasını sağlamıştır.¹⁶

¹³ *International Association of Economic and Social Councils and Similar Institutions*, China Economic and Social Council. <https://aicesis.org/en/oit-database?view=companies&companyid=47>

¹⁴ Avrupa Konseyi, 9. Çin-AB Zirvesi Ortak Bildirisi, 2006, s.

11. https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/er/90951.pdf

¹⁵ Bkz. Zajak, *Transnational Activism, Global Labor Governance, and China*, 2017, s. 131.

¹⁶ Bkz. Song, *China's public diplomacy toward Visegrad countries: Beyond economic influence?*, 2014, s. 119.

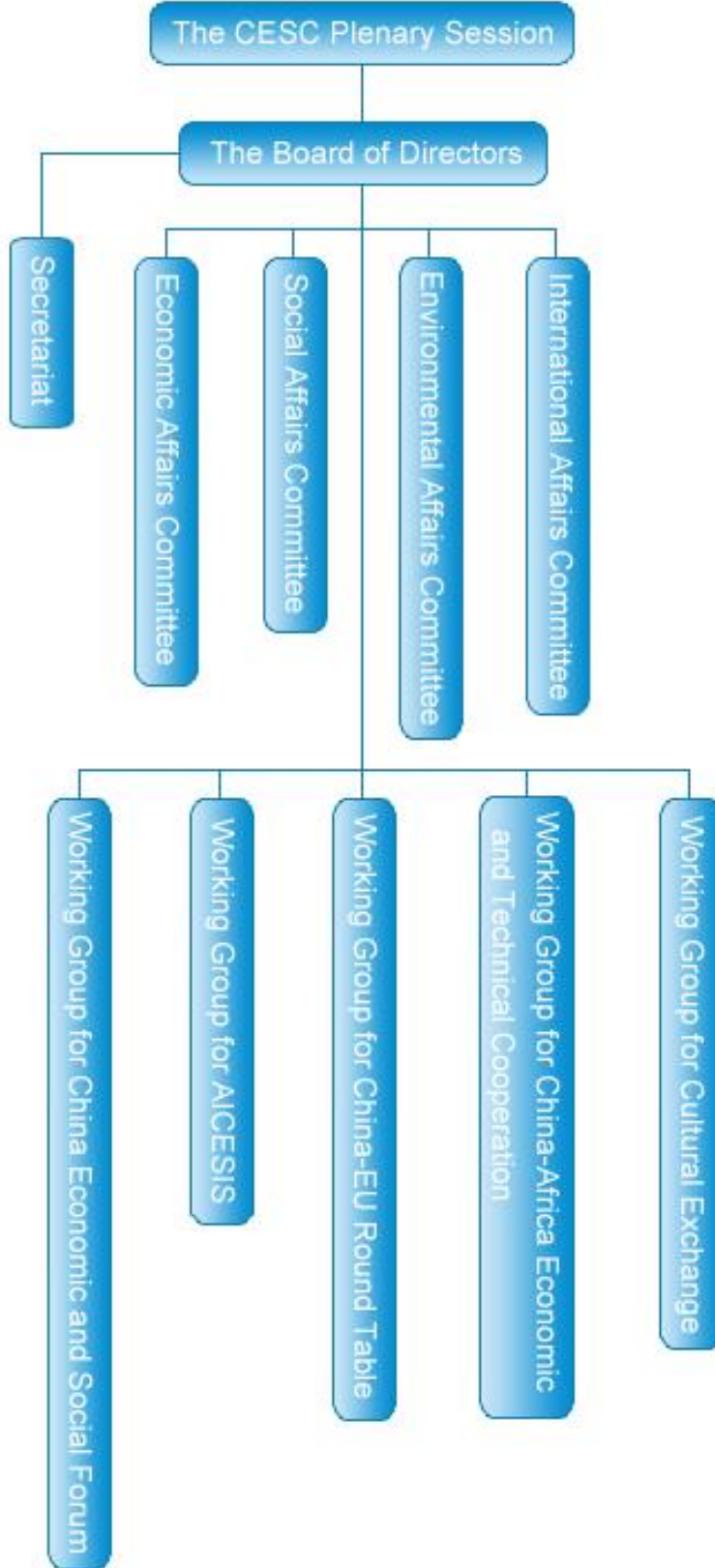
Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi, Çin Ekonomik ve Sosyal Forumu'nun kurulmasını sağlamış ve Forum aracılığıyla, sosyo-ekonomik sorunlar üzerine seminerler verilmesi ve kapsamlı araştırmalar yapılması hedeflenmiştir. Söz konusu Forum; uzman, akademisyen, hükümet yetkilileri ve iş insanlarından alınan fikir ve tavsiyelerin, politika-yapıcılara ulaşmasına aracı olmuş ve burada tartışılan bazı projelerin hayata geçirilmesini sağlamıştır.

4. Sonuç

Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi, iş dünyasının ihtiyaçları doğrultusunda, dünyaya hem ekonomik hem de uluslararası ilişkiler kapsamında açılma amacıyla kurulmuştur. Bu doğrultuda Konsey, devletin hem ilk anayasasını teşkil eden hem de modernize edildikten sonra hükümetin temel danışma organı olarak çalışan Çin Halkı Siyasi Danışma Konferansı'na bağlı şekilde faaliyet göstermektedir. Konsey; sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda geniş çaplı araştırmalar yürütmekte ve aynı zamanda, Çin hükümetini uluslararası düzeyde temsil etmektedir. Demokratik bir açılıma vesile olması beklenen bu Konsey, iş dünyasının tanıtılması ve belirli sosyal sorunların tartışılması için temel platform olarak görev almaktadır. Bununla birlikte, Çin hükümetinin çevre ve sürdürülebilirliğe ilişkin konulara yoğunlaşmasıyla, söz konusu alanlarda projeler yürütülmesini ve seminer ve toplantılar yapılmasını sağlamaktadır.

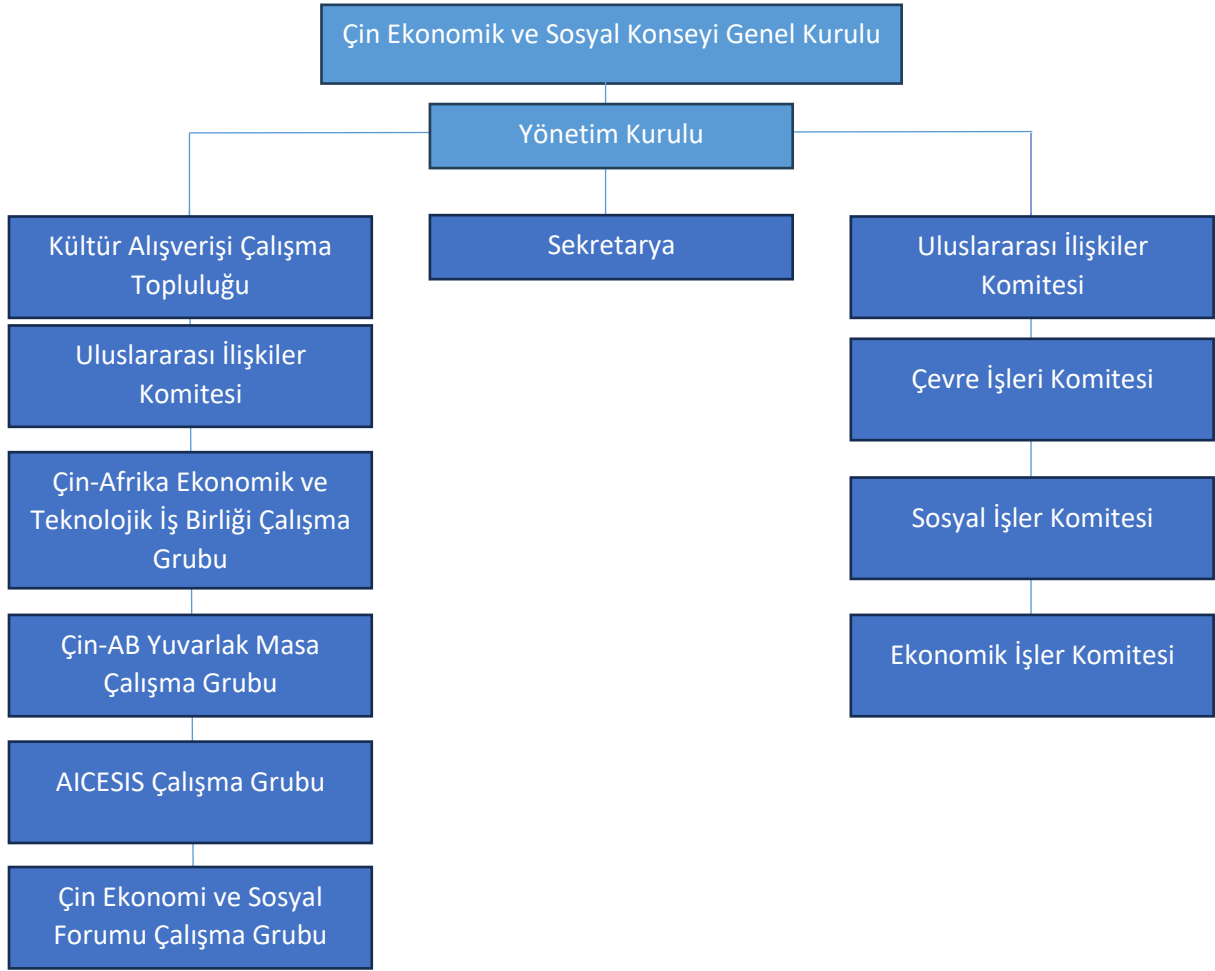
5. Ekler

a) Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi Organizasyon Şeması-İngilizce

(Konsey'in resmi internet sitesinden alınmış organizasyon şeması)

b) Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi Organizasyon Şeması-Türkçe

6. Referanslar

Roniger, L. (2004). Political Clientelism, Democracy, and Market Economy [Review of *Le clientélisme politique dans les sociétés contemporaines; Poor People's Politics: Peronist Survival Networks and the Legacy of Evita; Clientelism, Interests, and Democratic Representation: The European Experience in Historical and Comparative Perspective*, by J.-L. Briquet, F. Sawicki, J. Auyero, & S. Piattoni]. *Comparative Politics*, 36(3), 353–375.

Chen, M. (2015) From Economic Elites to Political Elites: private entrepreneurs in the People's Political Consultative Conference, *Journal of Contemporary China*, 24(94), s. 613-627.

China Economic and Social Council, *About*, <http://www.china-esc.org.cn/cesc/> sitesinden alındı.

Lilei, S. (2014). China's Public Diplomacy Toward Visegrad Countries: Beyond Economic Influence?. *Chinese investments and financial engagement in Visegrad countries*, s. 119.

International Association of Economic and Social Councils and Similar Institutions, China Economic and Social Council, <https://UluslararasıEkonomikveSosyalKonseylerveBenzerKurumlarBirliği.org/en/oit-database?view=companies&companyId=47> sitesinden alındı.

People's Daily (2001, 3 Ağustos), *China Economic and Social Council Founded in Beijing*. http://en.people.cn/english/200107/03/eng20010703_74056.html sitesinden alındı.

Xiaojun, Y. (2011). Regime Inclusion And The Resilience Of Authoritarianism: The Local People's Political Consultative Conference In Post-Mao Chinese Politics. *The China Journal*, 66, s. 53–75.

Zajak, S. (2017). The Bilateral Pathway: The European Union and China. In: Transnational Activism, Global Labor Governance, and China. *Non-Governmental Public Action*. Palgrave Macmillan, New York.